

UN LIBERAL ALTAFULLENC: JOSEP ROVIRA I SAGALÀ (A) PEP DEL PO

*Salvador-*J.* Rovira i Gómez*
sjrg@tinet.org

Resum: Estudi dels Rovira altafullencs setcentistes en general i de Josep Rovira i Sagalà en particular. També s'exposa la situació política d'aleshores i la presència de Josep Rovira en el dietari de Ramon-Josep Alomà.

Paraules clau: Altafulla, la Pobla de Montornès, Vespella de Gaià, la Riera de Gaià, Bonastre, Torredembarra, Ramon-Josep Alomà i Capestany, i Josep Rovira i Sagalà.

Abstract: Reflection about the Roviras from Altafulla in the eighteenth century and especially about Josep Rovira i Sagalà. The political situation in that period is considered and also Josep Rovira in Ramon-Josep Alomà's diary.

Keywords: Altafulla, la Pobla de Montornès, Vespella de Gaià, la Riera de Gaià, Bonastre, Torredembarra, Ramon-Josep Alomà i Capestany, Josep Rovira i Sagalà.

Els Rovira d'Altafulla anteriors a Josep Rovira i Sagalà

En els fogatges de 1497 i 1553 no apareix cap persona cognomenada Rovira a Altafulla i tampoc en surten en la documentació cincentista i siscentista conservada, la qual cosa ens fa pensar que el primer Rovira que s'establí a la vila ho feu al segle XVIII.

Josep Rovira és el primer Rovira de qui tenim constància. Era sastre de professió i l'any 1721 ocupava el càrrec de regidor quart de l'ajuntament altafullenc¹.

El buidatge dels llibres de baptismes de la parròquia de Sant Martí d'Altafulla del 1732 a 1755 ens ha permès saber l'existència de quatre grups familiars de Rovires: Andreu Rovira, pagès, i Isabel Colat; Francesc Rovira, pagès, i Madrona

¹ Casadevall i Camps, Robert: "L'ajuntament d'Altafulla durant el segle XVIII (1718-1800)", *Estudis Altafullencs*, 6 (1982), p. 20.

Bosquets; Jaume Rovira, pescador, i Teresa Gober, i Francesc Rovira, pagès, i Madrona Puig.

Francesc Rovira i Madrona Puig foren pares del pagès Josep Rovira i Puig que, el 4 de febrer de 1772, féu capítols matrimonials amb l'altafullenca Maria Borderi i Ximenis que li aportà un dot de 25 lliures. En el moment de les noces tenia 25 anys.

Ens preguntem d'on procedien aquests Rovires. En el cas d'Andreu i el primer Francesc tot indica que de la Pobla de Montornès, ja que Andreu feu padrí de les seves filles Antònia, Rosa i Tecla un altre Andreu Rovira, pagès de la Pobla de Montornès; Rosa Rovira i Miracle, també de la Pobla de Montornès, i Isidre Rovira, pagès, igualment de la Pobla de Montornès. Pel que fa a Francesc, hem de dir que trià com a padrins dels seus fills, Josep i Maria, na Magdalena Rovira i Santromà i n'Isidre Rovira, pagès, ambdós veïns de la Pobla de Montornès. El fet que tant Andreu com Francesc escollissin com a padrí n'Isidre Rovira ens fa deduir que eren parents entre ells i que també ho eren d'Isidre.

Respecte de Jaume, hem de dir que surt documentat l'abril de 1757 en l'acte d'alienar una part de la botiga que posseïa a la platja altafullenca per 28 lliures a Rafael Martí, pagès d'Altafulla².

El segon Francesc Rovira era de la Pobla de Montornès i fill d'Andreu Rovira i Recasens i Magdalena Santromà. Abans d'establir-se a Altafulla visqué a Vespella de Gaià. Vidu de Madrona Roig contragué segones núpcies amb Tecla Porta i Plana. El seu fill Francesc, que havia nascut a Vespella, passà a residir a Torredembarra on, el 28 de febrer de 1762, atorgà les darreres voluntats en les quals feu hereu el pare.

En la reunió dels confreres de la confraria de Sant Isidre d'Altafulla, celebrada el 24 de juny de 1761, surt un Salvador Rovira³ i el desembre de 1794 vivia a Altafulla el pescador Josep Rovira⁴. En Salvador procedia de la Riera de Gaià i, el 26 de novembre de 1772, vengué a Isidre Romeu un solar al carrer Major del dit poble per 90 lliures⁵. La lleva dels Miquelets de l'any 1793 ens permet saber que aleshores residien a Altafulla onze homes cognomenats Rovira que tenien setze i més anys: Josep Rovira, jornaler, fadrí de 26 anys; Joan Rovira, mosso, fadrí, de 24 anys; Salvador Rovira, jornaler, casat, de 54 anys; Francesc Rovira, pagès, casat, de 30 anys; Salvador Rovira, jornaler, fadrí, de 17 anys; Isidre Rovira, jornaler, casat, de 36 anys; Andreu Rovira, jornaler, casat, de 33 anys; Josep Ro-

² Rovira i Gómez, Salvador-J.: *La gent de mar d'Altafulla (segle XVIII)*. Altafulla: Centre d'Estudis d'Altafulla, 1993, p. 107.

³ Rovira i Gómez, Salvador-J.: *Història d'Altafulla. II. L'edat moderna, 1479-1868*. Altafulla: Centre d'Estudis d'Altafulla, 2007, p. 143.

⁴ Rovira i Gómez, Salvador-J.: *La gent*, p. 107.

⁵ AHP (Arxiu Històric de Tarragona). Man. Not., 4410, f. 278v.

vira, jornaler, casat, de 33 anys; Antoni, major, jornaler, casat, de 46 anys; Antoni, menor, jornaler, fadrí, de 20 anys, i Josep Rovira, jornaler, casat, de 52 anys⁶.

El Joan Rovira mosso [Joan Rovira i Vas] era fill del pagès Salvador Rovira i de Teresa Vas. El 27 de setembre de 1796 establí capítols matrimonials amb l'altafullenca Rosalia Sagalà a qui els seus pares havien nomenat hereva universal. Els Rovira i Vas no eren gaire benestants, ja que només pogueren donar al fill un dot de 25 lliures.

Francesc Rovira [i Vas] era fill del mencionat Salvador Rovira de 54 anys i germà de Joan Rovira i Vas. Estigué casat amb Josepa Pinyol, que traspassà entre 1793 i 1797. Contragué segones núpcies amb l'altafullenca Teresa Vallvé amb qui establí capítols matrimonials el 13 d'agost de 1798⁷.

Fill de Joan Rovira i Vas i Rosalia Sagalà és Josep Rovira i Sagalà, que fou conegut pels seus contemporanis amb el motiu de Pep del Po.

Respecte dels Antoni Rovira, pare i fill, que apareixen en la relació dels Miquelets, hem de dir que l'Antoni Rovira, pare, havia nascut a Bonastre del matrimoni de Rafael Rovira i Teresa Papiol i que el seu germà Joan, l'hereu, li pagà, el juliol de 1795, 25 lliures de llegítima⁸. Prengué per muller Josepa Argilagué.

Antoni Rovira i Argilagué es casà amb l'altafullenca Maria Canals i Espina, filla del pagès Joan Canals i de Paula Espina, i els capítols matrimonials els escrigueren el 12 de juliol de 1795 en poder del notari Cabanyes, de Torredembarra; la núvia aportà al matrimoni un dot de 20 lliures i, al nuvi, els seus pares el feren hereu universal⁹; vidu de la primera esposa, contragué segones núpcies amb Magdalena Llorenç, d'Altafulla, amb la qual establí capítols matrimonials el 23 de febrer de 1800¹⁰.

Dir, per acabar, que el 26 de gener de 1794 surt documentat el pagès Antoni Rovira, casat amb Rosa Parellada, que ben segur és l'Antoni Rovira, major, de la relació dels Miquelets.

Josep Rovira i Sagalà (a) Pep del Po

Entre els altafullencs del primer terç del segle XIX destaca el comandant liberal Josep Rovira i Sagalà, molt probablement un estrany per a la majoria dels lectors dels *Estudis Altafullencs*.

⁶ Rovira i Gómez, Salvador-J.: "La població activa masculina d'Altafulla l'any 1795", *Estudis Altafullencs*, 6 (1982), p. 68.

⁷ AHT. Man.-Not. 4422, f. 254.

⁸ AHT. Man.-Not. 4416, f. 7.

⁹ AHT. Man.-Not. 4420, f. 255.

¹⁰ AHT. Man.-Not. 4426, f. 10.

Josep Rovira i Sagalà, que fou conegut pels seus contemporanis amb el renom de Pep del Po, era fill, com ja ha estat dit, del pagès altafullenc Joan Rovira i de la seva esposa Rosalia Sagalà.

La pèrdua dels llibres sacramentals ens impedeix saber exactament la data del seu naixement, però pensem que s'esdevingué en els darrers anys del segle XVIII¹¹.

El 4 de setembre de 1817 es casà amb la creixellenca Antònia Hugas i Rovira, filla del mariner Francesc Hugas i de Teresa Rovira i Fontanilles, amb la qual establí capítols matrimonials davant del notari torrenc Jaume Barado el 2 de juliol de 1817¹².

Durant el Trienni Liberal i en els quatre primers anys de la primera carlinada destacà per la seva oposició als reialistes i els carlins.

El 27 de juliol de 1836 arribà a Valls amb cinquanta homes amb la intenció de continuar vers Montblanc. S'allotjà a la caserna i, un cop deixat l'equipatge, sortí a donar un tomb per la vila. En tornar a la caserna un home li disparà un tret que li traspassà el ventre. De resultes de l'atemptat morí a les 10 del vespre. Les seves restes mortals foren enterrades l'endemà al cementeri vallenc¹³.

La seva vídua es casà en segones núpcies, el 4 de març de 1837, amb Francesc Soler i Gils, boter natural de la Masó, i passà a viure a la Secuita on traspassà el 27 de març de 1877¹⁴.

La situació política en temps de Josep Rovira i Sagalà

L'actuació de Josep Rovira com a defensor de la causa liberal tingué dues etapes separades pel període de temps que hom coneix com la Dècada Ominosa, que comprèn des de la restauració de la monarquia absoluta de Ferran VII, l'octubre de 1823, fins a la mort del dit sobirà el setembre de 1833, mentre que la segona correspon a la primera meitat de la guerra dels Set Anys. És a dir, del 1833 fins al juliol de 1836, en què s'esdevingué la mort de Rovira.

Davant la voluntat de Ferran VII de tornar a l'estat anterior de 1808 començaren els intents de recuperar el règim constitucional i, conseqüentment, s'iniciaren els

¹¹ Ens ho fa pensar el fet que la seva esposa nasqués l'any 1799.

¹² AHAT (Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona). Parròquia de Sant Jaume de Creixell. Matrimonis, volum III.

¹³ AHAT. Parròquia de Sant Joan de Valls. Òbits, 1 de gener de 1830 a 30 de desembre de 1842.

¹⁴ AHAT. Parròquia de la Secuita. Òbits, 22 de gener de 1852 a 9 d'agost de 1871.

pronunciaments (Espoz y Mina¹⁵, Porlier, Lacy¹⁶ i Milans del Bosch¹⁷, i Van Hellen¹⁸) que fracassaren fins que, l'1 de gener de 1820, Riego¹⁹ es pronuncià a Cabezas de San Juan (Andalusia). A aquest pronunciament seguiren una sèrie d'aixecaments arreu de l'Estat que obligaren Ferran VII a jurar la Constitució de Cadis de 1812. El nou règim polític es veié atacat des del primer moment pels absolutistes del país i afectat per l'acció obstaculitzadora del monarca. Començaren a sortir partides reialistes dirigides per homes com Mieres, Tomàs Costa²⁰, Joan Romagosa²¹, Antonio Marañón²², Josep Bosoms²³, mossèn Benet Tristany²⁴ o Agustí Saperes²⁵, que l'estiu de 1822 po-

¹⁵ Destacà com a guerriller durant la Guerra del Francès. Després del fracàs del seu pronunciament s'exilià a França d'on retornà per col·laborar amb Riego. Sota el liberalisme fou capità general de Navarra, Galícia i Catalunya. Amb la recuperació del poder per part de Ferran VII hagué d'exiliar-se novament. El govern de Maria-Cristina el nomenà virrei de Navarra i li confià la direcció de la lluita contra els carlins al nord. Sota Mendizábal tornà a Catalunya com a capità general. Morí a Barcelona el desembre de 1836.

¹⁶ Procedia d'una família de militars. Durant la Guerra del Francès va combatre contra els francesos a Catalunya i assolí una gran popularitat. En fracasar el seu moviment fou detingut i condemnat a mort a Barcelona, però, per evitar revoltes, fou dut a Mallorca on va ser afusellat al Castell de Bellver el 5 de juliol de 1817.

¹⁷ Com a guerriller lluità contra els francesos. La seva actuació li valgué arribar al grau de general. S'alçà en armes contra Ferran VII conjuntament amb el general Lacy (1817); fracassat el moviment, fugí a França. Tornà durant el trienni liberal i lluità contra la regència d'Urgell.

¹⁸ Natural de San Fernando (Cádiz). Després del fracàs del seu pronunciament fou arrestat, però aconseguí fugir i refugiar-se a Rússia. Durant el Trienni retornà a Espanya i combaté amb Espoz y Mina. La derrota liberal l'obligà a exiliar-se a Bèlgica. L'any 1836 tornà a Espanya per lluitar contra els carlins. Fou capità general de Catalunya.

¹⁹ Rafael de Riego y Núñez era asturià. Inicià la carrera militar en els Guàrdies de Corps. Lluità contra els francesos i, a la batalla d'Espinosa, fou fet presoner i traslladat a França. Tornat a Espanya fou promogut a tinent coronel. Destinat a l'exèrcit que havia d'anar a reprimir l'independentisme de les colònies americanes es pronuncià a favor de la Constitució de 1812 a Las Cabezas de San Juan. El triomf del seu pronunciament el va convertir en un símbol dels liberals més exaltats. Fet presoner pels absolutistes, va ser acusat del crim de lesa majestat i executat a la plaça madrilenya de la Cebada el 7 de novembre de 1823.

²⁰ Conegut com el "Misses". El 1821 va intentar aixecar Girona, però no ho aconseguí. Actuà a l'Empordà, la Garrotxa i el Gironès.

²¹ Era de la Bisbal del Penedès. Participà a la Guerra del Francès. Fou un dels caps de la insurrecció reialista de 1822. Mentre preparava a Selma l'alçament de la província de Tarragona a favor de Carles V fou capturat i dut a Igualada on fou afusellat.

²² Era frare i hom l'anomenava el "Trapense". El maig de 1822 es va revoltar a Poblet. Mostrà sempre una barreja de mística, teatralitat i violència. Participà en la conquesta de la Seu d'Urgell.

²³ Era conegut com en "Jep dels Estanys". Fou un dels primers que s'aixecà contra el règim liberal. Actuà al Solsonès i al Bergadà. Va prendre part en la revolta dels Malcontents. Fou afusellat a Olot.

²⁴ Va ser canonge. Era de caràcter violent. Va aixecar una partida que aconseguí fer-se amb Solsona. Durant els Malcontents formà la Junta de la Segarra. Destacà en la primera carlinada. Fou executat a Solsona.

²⁵ Fou conegut amb el motiu de "Caragol". Organitzà una partida que actuà pels voltants de Montserrat. Ferran VII l'ascendí a coronel. Fou un dels capitosts del moviment dels Malcontents.

gueren establir la Regència d'Urgell²⁶. Les causes de la revolta foren diverses i complexes, però la més decisiva fou la modernització de caràcter capitalista que impulsà el liberalisme. A poc a poc s'arribà a una situació de guerra civil que obligà a declarar l'estat de guerra a Catalunya i a enviar-hi un exèrcit comandat per Espoz y Mina que acabà amb la Regència. Davant de l'èxit de l'exèrcit liberal sobre les partides, la Santa Alianza decidí intervenir-hi i encarregà a França que ho fes. L'exèrcit francès, els Cent Mil Fills de Sant Lluís²⁷, creuà la frontera el 7 d'abril de 1823 i restituí Ferran VII que no tardà gaire a declarar nul tot el que s'havia legislat des del 7 de març de 1820 i, tot seguit, s'inicià la persecució dels liberals.

L'octubre de 1823 començà la Dècada Ominosa que es caracteritzà per la repressió als liberals que a molts reialistes, tot i la seva intensitat, no semblà suficient i provocà, juntament amb la caiguda dels preus agraris, l'alçament reialista dels Malcontents el 1827.

A la mort de Ferran VII sorgí el conflicte que entre 1833 i 1840 enfrontà els partidaris de l'opció absolutista, representada per l'infant Carles Maria Isidre de Borbó (Carles V) i la liberal, al voltant d'Isabel II. En la primera etapa de la guerra –la que visqué Josep Rovira– el govern no actuà amb contundència sobre els carlins, però en la segona els progressistes seguiren una actuació ben diversa i es pot dir que a partir de 1837 la derrota dels carlins s'albirà ben clarament.

Josep Rovira i Sagalà al dietari de Ramon-Josep Alomà i Capestany

El comerciant altafullenc liberal Ramon-Josep Alomà i Capestany²⁸, en el decurs de la seva vida, escriví un diari que arribà a aplegar més d'un centenar de volums i que d'haver-se conservat hagués estat un segon calaix de sastre d'un valor incalculable per al coneixement de la primera meitat del segle XIX a Altafulla i al Baix Gaià. Fins a la Guerra Civil se servà a casa Gatell, ben segur a causa que l'autor estigué casat amb una Gatell i no tingué fills. Els volums del diari, junt amb altres documents de la família Gatell, foren destruïts i només se'n salvà un, el número 88, que es trobava fora

²⁶ La Regència, constituïda el 12 d'agost, la formaven Jaume Creus, arquebisbe preconitzat de Tarragona, el marquès de Mataflorida i el baró d'Eroles. Es va dissoldre en ocupar Espoz y Mina la Seu d'Urgell l'11 de novembre de 1822.

²⁷ Nom amb què és conegut l'exèrcit francès que el 1823 penetrà a Espanya per posar fi al règim constitucional i restaurar la monarquia absoluta de Ferran VII. Eren uns 60.000 homes i els comandava el duc d'Angulema. Penetrà a Espanya pel Bidasoa el 7 d'abril i entrà a Madrid el 23 de maig. A Catalunya entraren uns 18.000 homes comandats pel mariscal Moncey que restaren al país fins al 1827.

²⁸ Pel que fa a Ramon-Josep Alomà vegeu Salvador-J. Rovira i Gómez, *Altafulla (1813-1833) (La darrerietat de l'Antic Règim en una vila catalana)*. Altafulla: Centre d'Estudis d'Altafulla, 1989, p. 46-49.

de la casa per haver estat deixat aleshores a un particular o familiar. En aquest volum, redactat en els anys 1822 i 1823, es parla de Josep Rovira i Sagalà i crec que és del tot imprescindible donar a conèixer aquestes referències, ja que, d'alguna manera, ens atansen a aquest personatge.

La primera anotació que parla de Rovira és del 25 de febrer de 1822 i diu:

“Ayer me dijo José Rovira que le habían hecho otra causa [a Tarragona] aunque no le habían notificado nada y es por lo siguiente: dicho Rovira salió de Tarragona acompañando a nuestro amigo el Sec, los dos a pie y éste llevando su mula del freno y llevaba en su grupa una carabina para su resguardo como lleva quien le da la gana, llegaron hasta el distrito que tiene ordenado Rovira, por hallarse detenido en aquella ciudad [Tarragona], y allí encontraron dos mozos de ésta [Altafulla] con los que se pusieron a conversar y luego se despidió Rovira. Un picaro de Tarragona, llamado Madriles y amigo del Coix o Columna de la fe, da parte al tribunal que Rovira se iba con el Sec a Altafulla con una carabina cada uno y da noticia de aquellos dos mozos los cuales ya les han llamado a declaraciones cuatro veces y siempre han dicho la verdad de lo que sucedió y es como dejo dicho”²⁹.

Les causes contra Rovira, tot i estar Tarragona en poder dels liberals des de la nit del 8 al 9 de març de 1820, indiquen el recel en què es vivia i com, fins i tot, es tenien vigilades persones tan clarament liberals com el personatge que ens ocupa.

La segona referència a Rovira en el *Diari* és del 29 de maig de 1822 i per ella sabem que Josep Rovira, que no era milicià, s'afegí a la milícia altafullenca “solo por su buen patriotismo” per anar a perseguir absolutistes pels termes de Salomó, Bonastre, Bràfim, Rodonyà, la Bisbal de Penedès i Masllorenç³⁰.

La tercera vegada que Ramon-Josep Alomà fa sortir Josep Rovira en les planes del seu *Diari* és per deixar constància de la captura del rector de Vespella, que era partidari dels reialistes. Rovira se n'anà a Vespella amb una dotzena de miquelets disfressats de facciosos, els quals es presentaren al rector fent-se passar per tals i demanant-li que els acollís. En concret escriu:

“...sabiendo éste [Rovira] que el cura de Vespella era muy malo y que ocultaba curas de su ralea y facciosos o soldados de su fe y no teniendo datos suficientes para cogerlo, se valió de la estratagema de disfrazar doce migueletes de facciosos y con los demás de su partida partió de la Torre el día 22 [de diciembre] por la tarde y habiendo andado toda ella y parte de la noche, les fue preciso refugiarse en una masia por una copiosa lluvia, y al otro día, siendo las 8 de la mañana y aún llovía no tuvo más paciencia y mandó a los disfrazados se fueran a Vespella al mando del cabo Juan Fortuny que hizo de oficial de facciosos en

²⁹ Arxiu Gatell. *Diari de Ramon-Josep Alomà*, volum 88, p. 34.

³⁰ AGA. *Diari*, p. 93.

aquella jornada a quien Pep dió las órdenes correspondientes e instruyéndolo del modo con que debía comportarse, como igualmente a los demás, entregando a Fortuny una carta como que era de Romagosa hecha en la Seo de Urgell en la que prevenía al cura y Ayuntamiento que confía de su celo por la fe que se mantendrían firmes por ella y que gustosos pagaran la contribución que en la misma les señala la cual carta era en forma de circular pues en ella se expresaban varios pueblos que habían de pagar, dicho oficial para enganyar mejor al cura había algunos pueblos anotados con una cruz la cual señal demostraba que habían pagado su contribución, en efecto partieron nuestros facciosos y llegaron a Vespella dirigiéndose a la taberna, el pueblo que los vió venir creyendo ser migueletes se asustó un poco...”

La narració del que s'esdevingué a la taverna i a la rectoria segueix en català i en forma de diàleg. Tot i que pensem que és una valuosa manifestació de l'ambient d'oposició entre liberals i absolutistes als anys vint del segle XIX no la reproduïm aquí per haver-ho fet en l'article “La farsa de Vespella (un episodi entre liberals i facciosos l'any 1822)”³¹.

L'1 de març de 1823 anota:

*“Nuestra milicia [la d'Altafulla] ha hecho algunas salidas con José Rovira y han cogido algunos facciosos, también salí yo [Ramon-Josep Alomà] con los mismos hacia Vilabella donde cogimos 4”*³².

El text suara inserit és una manifestació més de la molta confiança que els milicians altafullencs tenien respecte de la capacitat de comandament del seu convilatà. Això també resta evident en l'escrit de 2 de març que diu:

*“Habiendo venido la quinta en este pueblo, correspondieron 3 ¾ de hombre y habiendo un decreto que la Milicia puede presentar facciosos por los milicianos que salieron quintados, me di maña y habiendo escrito a José Rovira quedamos en salir la noche del 22 combinando que el saldrá con algunos migueletes y milicianos por la noche y yo con el resto de la milicia el domingo, lo que ejecutamos y entramos el domingo por la noche con 3 facciosos que tenemos los que trasladamos a la Torre, favor que nos hizo Rovira para evitar gastos”*³³.

La darrera anotació que conté el *Diario* referida a Rovira és del 24 d'abril de 1823 i diu el següent:

*“Esta mañana ha partido de Torredembarra el amigo José Rovira con su destacamento por orden del general Manso”*³⁴ *habiendo dejado todo aquel vecindario consternado e*

³¹ Rovira i Gómez, Salvador-J.: “La farsa de Vespella (un episodi entre liberals i facciosos l'any 1822)”, a: *Recull Andreu Aleu i Teixidó (1829-1900)*. Tarragona: Llibreria Guàrdias, 1979, p. 79-96.

³² AGA. *Diario*, p. 229.

³³ AGA. *Diario*, p. 230.

³⁴ Josep Manso i Solà, I comte del Llobregat, ingressà a l'exèrcit en començar la Guerra del Francès. Durant el regnat de Ferran VII exercí diferents càrrecs militars. En el Trienni Liberal va ser governador

*igualmente a los buenos patriotas de ésta. A su despido tanto los de la Torre como nosotros todos llorábamos e igualmente el destacamento pues perdíamos unos amigos que eran nuestra esperanza y descanso*³⁵.

Sens dubte la situació de desconsol es veié augmentada per la convicció que tot-hom tenia que la situació per al liberalisme havia esdevingut crítica i que, tal volta, s'atansava la fi del sistema que comportaria per a tots ells entrar en una etapa de persecucions i penalitats.

La Dècada Ominosa

El període constitucional acaba per Altafulla a finals del mes d'agost de 1823 en què fou ocupada per les tropes de Manso, Eroles i Sarsfield, contràries al sistema liberal.

No sabem què va ser de Rovira durant la Dècada Ominosa. Tal volta es refugià a Barcelona sota la protecció de les tropes franceses, però del que no hi ha dubte és que degué patir represàlies si tenim en compte que el seu amic Ramon-Josep Alomà fou desterrat del Baix Gaià per ordre del capità general de Catalunya Carlos de España³⁶ fins al 15 d'octubre del 1832 en què fou amnistià i se li permeté retornar a la vila nadiua. El més important, però, és que aconseguí salvar la vida.

La guerra dels Set Anys

En esclatar la primera carlinada, Josep Rovira tingué clar que havia de lluitar per la causa liberal i s'incorporà a les forces que la defensaven.

El 23 d'octubre de 1835, les tropes franques que comandava, junt amb les de Francesc Bellera, sorprengueren a Sant Quintí 1.200 homes del Pitxot, el Degollat de Copons i el Masroig. Els carlins enxampats foren afusellats el dia 24³⁷.

La demostració del reconeixement que Rovira havia assolit la trobem el gener de 1836 en què els tarragonins, exaltats per l'assassinat de trenta milicians a Llorenç del Penedès, volien acabar amb la vida dels seixanta carlins empresonats a la ciutat. El governador civil, conscient que només Rovira els podia frenar el cridà el dia 5.

de Tarragona. Participà en la repressió dels Malcontents. Fou capità general de Castella la Vella, Aragó i València.

³⁵ AGA. *Diario*, P. 236.

³⁶ Charles d'Espagnac rebé el títol de comte d'Espanya per la seva participació en la Guerra del Francès. Reprimí el moviment dels malcontents i implantà un règim de terror. Va ser un dels protagonistes del carlisme català. Va ser assassinat a Organyà l'any 1839.

³⁷ Anguera, Pere. *Déu, rei i fam. El primer carlisme a Catalunya*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995, p. 139.

Rovira, que estava a Altafulla, anà a Tarragona i aconseguí calmar la gent i evitar el carnatge que ben segur s'hagués produït³⁸.

El 21 de març de 1836, vora Albinyana, Rovira i els seus homes derrotaren les partides del Mañé i del Moixina, que morí en el combat³⁹.

El 15 de juliol de 1836, Rovira, juntament amb la Guàrdia Nacional de Torredembarra, els carabiners de Juan del Pino i una trentena de nacionals torrencs, anà a Salomó on s'enfrontà a la partida de Josep Vendrell (a) Masdeu Plana en què causà 4 morts i un gran nombre de ferits⁴⁰.

Com era d'esperar, els seus èxits li feren guanyar l'animadversió dels carlins que, el 19 de desembre de 1836, aprofitaren l'entrada que feren a Altafulla per calar foc a la seva casa⁴¹. A la fi, com ja ha estat dit, acabaren amb la vida del qui, com digué el diari el *Vapor*, era el "terror de los ladrones que bajo el nombre de Patulea infectan nuestro campo"⁴².

Rovira, en morir el 27 de juliol de 1836, comandava el 41è batalló de voluntaris de Catalunya.

³⁸ *El Eco del Comercio*, núm. 632, 22 de gener de 1836, p. 4.

³⁹ Anguera, Pere: *Déu, rei i fam*, p. 144.

⁴⁰ *El Español*, 22 de juliol de 1836.

⁴¹ Rovira i Gómez, Salvador-J. "Altafulla i la Guerra dels Set Anys", *Estudis Altafullencs*, 1 (1977), p. 65.

⁴² *El Vapor*, 28 de juliol de 1836.